

התפתחויות ששינו את פני ההוראה והלמידה בחינוך הגבוה בעולם בשנים 1969-1999¹

להלן רשימת ההתפתחויות החשובות ביותר תחת שש קטגוריות:

1. התפתחויות בחברה ובתעסוקה

- הרחבת הנגישות לחינוך הגבוה לאוכלוסיות שקודם לכן לא הגיעו לכך. נוספו לומדים מבוגרים וסטודנטים העובדים במשרה מלאה או חלקית.
- התפתחות ושינויים דמוגרפיים באוכלוסיית הלומדים, בייחוד תוספת גדולה של לומדים ממעמדות סוציאל-אקונומיים בינוניים ונמוכים.
- התפתחות ושינויים בסולם הערכים של הסטודנטים לגבי הצורך בהכנתם לקריירה מקצועית ומקצוענית ולגבי יתר חומרנות וצרכנות המשקפים את ערכי החברה שמסביב.
- עליית ההכרח בלימוד לאורך החיים (Life-long learning) עקב השינויים במבנה התעסוקה ובתנאיה.
- דרישות השוק לבוגרים בעלי כישורים בתחום התקשורת בכתב ובעל פה, פתרון בעיות, עבודה בצוות וביצוע החלטות.
- חדירת טכנולוגיות חדישות לחיינו: מחשבים ועולם האינטרנט.
- פרסום דוחות מדאיגים בארצות-הברית על מצב החינוך (A Nation at Risk, 1983 ועוד).

2. התפתחויות במוסדות החינוך הגבוה ביחס לאנשי הסגל

- חשיבה מחדשת על עבודת אנשי הסגל, כולל שינויים בתפקידים ובתגמולים.
- שינויים באימון ובסוציאליזציה של אנשי סגל חדשים.

3. התפתחויות בתכניות של מוסדות החינוך הגבוה

- הרחבת פעולות התמיכה בסטודנטים בלמידה ובתכניות המכינות תלמידים חסרי הכנה מספקת ללימודים באוניברסיטה.
- הוספת שטחים אקדמיים חדשים כמו: לימודי מגדר, לימודי הסביבה ולימודים אינטרדיסציפלינריים.
- התפתחות פעילויות לפיתוח סגל, בדרך כלל דרך מרכזי הוראה, לתמיכה בהוראת אנשי הסגל ובלמידת הסטודנטים.

4. התפתחויות בידע לגבי ההוראה באוניברסיטה ובחשיבה עליה

- פיתוח גוף גדול ומבוסס של ידע מחקרי על ההוראה ולמידה בחינוך הגבוה. למשל: ידע על סגנונות למידה.
- התפתחות תפיסות חדשות בתחום הידע – בעיקר הללו העוסקות בבנייה חברתית של הידע ושל הבנייה של הידע לפי הגישה הקונסטרוקטיביסטית.
- התפתחות התפיסה של הוראה כמלומדות.

- עליית החשיבות של הרפלקציה אצל המקצוען ולכן גם בהוראה.
- פיתוח דרכים שיטתיות להערכת ההוראה, כולל הערכת סטודנטים, תלקיט הוראה (portfolio) והערכת עמיתים.
- הכרה בצורך בקריטריונים ובסטנדרטים לעיצוב מבחנים ולציינונם.

5. שינויים עקרוניים בגישות להוראה בחינוך הגבוה

- מעבר בהדגש מההוראה ללמידה
- מעבר בהדגש מכיסוי החומר להעמקה בחומר חלקי
- מעבר בהדגש מזכירה ושינון להבנה
- מעבר מהגישה של הוראה ממוקדת-מורה להוראה ממוקדת-תלמיד.

6. שינויים וחיידושים בשיטות הוראה בחינוך הגבוה

הוראה ל:

- למידה פעילה Active learning
- למידת שירות Service learning
- למידה מבוססת-בעיות Problem-based learning
- למידה מבוססת-פרוייקטים Project-based learning
- למידה רפלקטיבית
- הוראה-למידה התנסותית
- Experiential teaching and learning
- הוראה-למידה שיתופית, למידה בצוות
- Collaborative teaching and learning, small group learning team
- Cross-disciplinary teaching and learning
- הוראה נתמכת-טכנולוגיה (שקפים, מצגות וכדומה)
- Technology enhanced teaching
- כתיבה לשם למידה Writing to learn
- כתיבה "לרוחב תכניות הלימודים"
- Writing across the curriculum
- למידה בהכוונה עצמית ופיתוח לומד עצמאי
- Self-regulated learning
- הערכה מעצבת בכיתה
- הערכת ההוראה בשימוש בתלקיט
- הערכת הלמידה בשימוש בתלקיט
- קהיליות למידה.

1. עובד מתוך: DeZure, D. (2001). Conclusions. In D. DeZure (Ed.), *Learning from change: Landmarks in teaching and learning in higher education from 1969-1999* CHANGE magazine 423-437. Sterling, VA: Stylus Publishing, LLC, in association with AAHE.